

Πριν και μετά την επίσκεψη στο ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Δραστηριότητες

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Ο/Η εκπαιδευτικός επισκέπτεται το Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης (μετά από τηλεφωνική επικοινωνία). Συζητά με τους υπεύθυνους, ενημερώνεται για το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού προγράμματος, προμηθεύεται σχετικό υλικό κ.ά.

1. Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να φέρουν στην τάξη αντικείμενα των γονέων ή των παππούδων τους που συνδέονται με τις σχολικές αναμνήσεις τους (παλιά αναγνωστικά, τετράδια, φωτογραφίες, σάκα, ημερολόγια κ.ά.). Τα παιδιά μπορούν να συζητήσουν με τον κάτοχο των αντικειμένων για να μεταφέρουν τις αναμνήσεις του στην τάξη.

2. Πριν την επίσκεψη μοιράζεται στις ομάδες το κείμενο των Ρενέ Γκοσκινί και του Ζαν Ζακ Σανπέ, “Το μουσείο της ζωγραφικής”¹. Το κείμενο περιγράφει με ξεκαρδιστικό τρόπο την αποτυχημένη επίσκεψη μιας σχολικής τάξης στην πινακοθήκη. Τα παιδιά διαβάζουν σιωπηρά το κείμενο. Στη συνέχεια εκφράζουν τις πρώτες αυθόρμητες αντιδράσεις τους, σχολιάζουν το περιεχόμενο του κειμένου και το συνδέουν με τις δικές τους εμπειρίες.

3. Παρουσιάζεται το υλικό που έχουν φέρει τα παιδιά στην τάξη. Με αφορμή το υλικό ακολουθεί συζήτηση για τις συνήθειες των μαθητών/τριών, τα αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν, τον τρόπο λειτουργίας των σχολείων παλαιότερα κ.λπ. Η συζήτηση “ανοίγει την όρεξη” για την επίσκεψη στο μουσείο. Εναλλακτικά ο/η εκπαιδευτικός προβάλλει και παρουσιάζει στα παιδιά την ιστοσελίδα του ΕΚΕΔΙΣΥ (www.ekedisys.gr) ή παλιές φωτογραφίες σχολικής ζωής από το διαδίκτυο. Μια πλήρης παρουσίαση του μουσείου πριν την επίσκεψη θα στερούσε από τα παιδιά τη μαγεία της ανακάλυψης. Η παρουσίαση υλικού θα κινήσει το ενδιαφέρον των παιδιών, αλλά δεν πρέπει να είναι τόσο χορταστική για να μη χαθεί η μαγεία της πραγματικής επαφής με τα εκθέματα. Περιλαμβάνει ενδεικτικό υλικό, που θα προετοιμάσει τα παιδιά να δεχτούν τα εκθέματα, θα δημιουργεί ερωτήματα παρά θα δίνει απαντήσεις. Αποφασίζεται η επίσκεψη της τάξης στο μουσείο.

1. Ρενέ Γκοσκινί, Ζαν Ζακ Σανπέ, Ο μικρός Νικόλας διασκεδάζει (Το μουσείο της ζωγραφικής), εκδ. Τεκμήριο, Αθήνα 1978, σελ. 71-79.

4. Αποφασίζεται να σταλεί επιστολή στον/στην υπεύθυνο του μουσείου, στην οποία θα αναφέρεται η επιθυμία των παιδιών να επισκεφτούν το μουσείο, ο χρόνος, η διάρκεια και ο σκοπός της επίσκεψης. Οι ομάδες γράφουν τις επιστολές. Εναλλακτικά μπορεί να γραφτεί ένας τηλεφωνικός διάλογος με το ίδιο περιεχόμενο.

5. Γίνεται μια πρώτη προσπάθεια ορισμού της λέξης “μουσείο” με την ερώτηση - ερέθισμα: “Τι είναι μουσείο;” Μοιράζεται το κείμενο της Άλκηστις² με τίτλο: “Τι είναι μουσείο;” Διαβάζονται ορισμοί από τα διαθέσιμα λεξικά και συζητούνται. Στη συνέχεια τα παιδιά γράφουν και ανακοινώνουν τους δικούς τους ελεύθερους ορισμούς που μπορούν να έχουν χιουμοριστικό χαρακτήρα.

6. Τα παιδιά παίζουν διάφορα “γλωσσικά” παιχνίδια με τις λέξεις “μουσείο” ή την κατηγορία του μουσείου, π.χ. “Αρχαιολογικό”: βρίσκουν σύνθετες ή λέξεις της ίδιας οικογένειας (Μούσες, μούσι, σχολείο, εκπαίδευση), δημιουργούν αστείες σύνθετες λέξεις που δεν υπάρχουν, γράφουν προτάσεις με απίθανες χρήσεις του μουσείου (όλες οι ιδέες είναι αποδεκτές), φτιάχνουν το όνομα του μουσείου που θα επισκεφτούν: ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, κόβοντας και κολλώντας λέξεις ή γράμματα από τίτλους εφημερίδων, γράφουν λίμερικ ή μικρά ποιήματα.

7. Αφιερώνεται χρόνος στην καλλιέργεια κατάλληλης συμπεριφοράς των παιδιών για την επίσκεψη στο μουσείο. Πολύ συχνά τα παιδιά, ιδιαίτερα τα μικρότερα, με την είσοδό τους στο μουσείο τρέχουν, φωνάζουν, ψάχνουν, αγγίζουν σε μια προσπάθεια να εξερευνήσουν και να κατακτήσουν το χώρο. Οι αυστηρές συστάσεις των υπεύθυνων προς τα παιδιά: “ησυχία”, “μην τρέχετε”, “μην αγγίζετε”, “προσοχή” ίσως καταστρέψει τη μαγευτική ατμόσφαιρα. Η προετοιμασία των παιδιών και η ενημέρωσή τους για την ιδιαίτερη συμπεριφορά που πρέπει να επιδείξουν σε ένα μουσείο ή σε μια πινακοθήκη γίνεται με διάφορους τρόπους. Τρεις τρόποι περιγράφονται παρακάτω:

- Τα παιδιά σιωπηρά ή ο δάσκαλος/α φωναχτά διαβάζουν χιουμοριστικές ή παράλογες ιστορίες που περιγράφουν ευτράπελες καταστάσεις από επισκέψεις σε μουσεία. Τα κείμενα αυτά προσφέρουν αφορμές για συζητήσεις, με στόχο την ευαισθητοποίηση των παιδιών και την αποκωδικοποίηση κανόνων συμπεριφοράς. Κατάλληλο είναι το κείμενο των Ρενέ Γκοσκινύ και του Ζαν Ζακ Σανπέ, “Το μουσείο της ζωγραφικής”³. που διαβάστηκε στο πρώτο δώρο. Επίσης το κείμενο της Άλκηστις που ακολουθεί:⁴

Μια μέρα ένας κύριος με μούσι, φιλόμουσος και φιλότεχνος, ολοστρόγγυλος σαν ένα πορτοκάλι, μπήκε σ' ένα μουσείο Μοντέρνας Τέχνης Καθώς έβλεπε ένα έργο μεγάλου ζωγράφου μ' ένα λαχταριστό πορτοκάλι, του άνοιξε η όρεξη. Πήρε από τη τσέπη του ένα φρέσκο πορτοκάλι κι άρχισε να το ξεφλουδίζει. Πορτοκαλόζουμα! Και πού σκούπισε τα χέρια του ο ολοστρόγγυλος σαν πορτοκάλι κύριος; Στο έργο με το πορτοκάλι. Δυο ζωηρές μαϊμούδες που το 'χαν σκάσει από το τσίρκο Πορτοκαλομπουμπού είχαν εγκατασταθεί στην ταράτσα του μουσείου Μοντέρνας

2. Άλκηστις, Μουσεία και Σχολεία, Δεινόσαυροι κι Αγγεία, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1995, σελ. 18.

3. Ρενέ Γκοσκινύ, Ζαν Ζακ Σανπέ, Ο μικρός Νικόλας διασκεδάζει (Το μουσείο της ζωγραφικής), εκδ. Τεκμήριο, Αθήνα 1978, σελ. 71-79.

4. Άλκηστις, Μουσεία και Σχολεία, Δεινόσαυροι κι Αγγεία, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, σ. 52.

Τέχνης. Μόλις ο φύλακας έκλεισε την πόρτα, κατέβηκαν από το φεγγίτη, πιαστήκαν από πίνακα σε πίνακα και φτάσανε στο πιο ωραίο, νόστιμο και πορτοκαλομουριστό πίνακα του μουσείου.

- Λατρεύω ό,τι πορτοκαλί, ήλιο, βερίκοκο, μανταρίνι, πορτοκάλι.

Κι οι μαϊμούδες ροκάνισαν το πορτοκαλομουριστό πίνακα αργά αργά με απόλαυση.

Με ερέθισμα τις ερωτήσεις του δάσκαλου/ας: “Τι θα κάνουμε για να προλάβουμε τις καταστροφές;” ή “Τι θα κάνουμε για να μην ενοχλήσουμε τους άλλους επισκέπτες;” και τη βοήθεια των δυο κειμένων τα παιδιά στις ομάδες γράφουν επιγραμματικά (κατάλογοι οδηγιών) “Τι μπορούμε να κάνουμε στο μουσείο” αλλά και “Τι δεν μπορούμε να κάνουμε” (θετικές και αρνητικές προτάσεις). Τα κείμενα των παιδιών διαβάζονται, συζητιούνται και στη συνέχεια τοιχοκολλούνται στον πίνακα ανακοινώσεων.

- Τα παιδιά γράφουν, οργανώνουν και παρουσιάζουν μικρά αυτοσχέδια θεατρικά δρώμενα με θέματα: “Δυο έργα τέχνης συζητούν για τα παθήματά τους”, “Ο δύστροπος φύλακας του μουσείου”, “Τα φασαρτσίδικα παιδιά”, κ.ά.
- Τα παιδιά οργανώνουν στην τάξη μια απλή έκθεση ζωγραφικής με δικά τους έργα και προσκαλούν τα παιδιά της διπλανής τάξης. Η συμπεριφορά των παιδιών-επισκεπτών και τα προβλήματα που θα δημιουργηθούν χρησιμεύουν στην καλλιέργεια κατάλληλης συμπεριφοράς και αποτελούν ερεθίσματα για το γράψιμο σχετικών κειμένων.

7. Παίζονται αυθόρμητα τηλεφωνικά θεατρικά παιχνίδια⁵. Τα παιδιά χωρισμένα σε ζευγάρια τηλεφωνούν το ένα στο άλλο, υποδυόμενα κάποιους ρόλους:

- Μια κυρία τηλεφωνεί στο μουσείο γιατί θέλει να χαρίσει το καπέλο της.
- Ο Υπουργός Πολιτισμού είναι θυμωμένος και τηλεφωνεί ο ίδιος στο μουσείο.
- Ένας επιστήμονας που εργάζεται στο μουσείο τηλεφωνεί σ’ άλλον επιστήμονα.
- Ο φύλακας του μουσείου έντρομος διαπιστώνει κλοπή έργων και τηλεφωνεί στη... μαμά του.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Με την έξοδο των παιδιών από το μουσείο, η πόρτα δεν κλείνει πίσω τους. Οι δραστηριότητες συνεχίζονται στο σχολείο. Οι δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν στην τάξη ως προέκταση της επίσκεψης είναι γλωσσικές, εικαστικές, κινητικές και θεατρικές.

1. Τα παιδιά - δημοσιογράφοι, με τη βοήθεια του μαγνητόφωνου, παίρνουν συνεντεύξεις από τους συμμαθητές τους ή άλλους επισκέπτες έξω από το μουσείο. Οι δημοσιογράφοι προετοιμάζουν τις ερωτήσεις, οι οποίες θα είναι πρωτότυπες και θα ξεπερνούν τη φράση “τι σας άρεσε περισσότερο;” Τα κείμενα των συνεντεύξεων ή τμήμα τους ακούγονται στην τάξη.

2. Τα παιδιά αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν το μουσείο σε ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές. Ο λόγος που παράγεται μαγνητοφωνείται.

5. Αλκηστης, Μουσεία και Σχολεία, Δεινόσαυροι κι Αγγεία, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, σ. 42.

3. Γράφονται κείμενα-ασκήσεις αποκλίνουσας σκέψης (ασκήσεις φαντασίας) και στη συνέχεια θεατροποιούνται:

- Τα βράδια, όταν το μουσείο κλείνει, τα εκθέματα ζωντανεύουν και περιπλανιούνται στην πόλη. Πού πάνε, ποιους συναντούν, τι παθαίνουν;
- Ένα ζώο (μαϊμού, ποντικός, γάτα) μπήκε στο μουσείο...
- Τα εκθέματα ζωντάνεψαν, απέκτησαν φτερά και ανέβηκαν στην στέγη...
- Τα φασαρτσίδικα παιδιά ενοχλούν τους επισκέπτες του μουσείου.
- Δυο γειτονικά βιβλία (παλιά αναγνωστικά) συζητούν...

4. Δημιουργείται η αφίσα του μουσείου ή σχετικές διαφημίσεις.

5. Τα παιδιά βρίσκουν και καταγράφουν τις πιο παράξενες χρήσεις που φαντάζονται για τα αντικείμενα που υπάρχουν στο μουσείο.

6. Μετά από “παραγγελία” της διευθύντριας του μουσείου δημιουργείται ο κατάλογος του μουσείου με εικόνες και κείμενα.

7. Οι περιπέτειες ενός αντικειμένου που “ζωντάνεψε” εικονογραφούνται από τα παιδιά (με ζωγραφιές ή κόμικς). Στην περίπτωση των κόμικς είναι απαραίτητη η συζήτηση για τις συμβάσεις των κόμικς: τα “καρέ”, τη χρήση της λεζάντας, τους ήρωες, τη μετατροπή της ιστορίας σε διάλογο κ.ά.

8. Τα παιδιά σε ζευγάρια ή πολλά μαζί σχηματίζουν με τα σώματά τους μια εικόνα που υπάρχει στο μουσείο.

Εικόνες και κείμενα που προκύπτουν από τις παραπάνω δραστηριότητες αποτελούν πλούσιο υλικό για το επόμενο φύλλο της εφημερίδας της τάξης που μπορεί να είναι αφιερωμένο στην επίσκεψη.

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από: Γρόσδος, Σ. (2002). “Πριν και μετά την επίσκεψη στο μουσείο. Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου σύμφωνα με τη διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας”, *Ανοιχτό Σχολείο*, 82: 8-11.